

РЕЦЕНЗІЇ

Антоній МОЙСЕЙ

Буковинський державний медичний
університет,
Чернівці (Україна),
antoniimoisei@rambler.ru

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ
**Казакевич Г. Східні кельти: культури,
ідентичності, історіографічні конструкції /**
Геннадій Казакевич. – Київ-Вінниця: ТОВ
«Нілан-ЛТД», 2015. – 358 с.

Ключевые слова: кельты, Карпато-Балканский регион, Восточная Европа, варварская цивилизация, латенская культура, балканские походы, кельтские реминисценции.

Мойсей А. Рецензия на монографию:
Казакевич Г. Восточные кельты: культуры,
идентичности, историографические конструкции /
Геннадий Казакевич. – Киев-Винница: ТОВ
«Нілан-ЛТД», 2015. – 358 с.

В монографии рассмотренный широкий круг вопросов, связанных с пребыванием древних кельтов в Карпато-Балканском регионе и Восточной Европе. Охарактеризовано влияние социокультурных и политико-идеологических установок современной эпохи на формирование научных представлений о кельтских народах. Реконструировано участие кельтов в процессах этнокультурного взаимодействия с племенами и народами, которые в древние времена населяли Юго-Восточную Европу. Особое внимание уделено вопросам пребывания древних кельтов на землях современной Украины, а также вероятным контактам кельтов со славянами.

Становлення кельтології як наукової дисципліни відбувалося в тісному зв'язку з розвитком ідеологічних концепцій та соціокультурних установ у Європі. Оскільки давні кельти не створили власного історичного нарративу, історія наукового дослідження цієї групи давнього населення є історією уявлень про неї в інтелектуальному середовищі інших культур, які розглядали кельтів як ворогів або претендували на спорідненість із ними й прагнули (або навпаки не хотіли) бачити в них своїх історичних предків.

Історія кельтів Карпато-Балканського ареалу вже понад сто років привертає увагу дослідників. Незважаючи на те, що більша частина писемних та археологічних джерел вже введено до наукового обігу, тим не менше, ця ключова проблема для розуміння етнокультурної історії регіону в III ст. до н. е. – I ст. н. е., досі остаточно не розв'язана.

У новітній історіографії давніх кельтів розглядали як етнотипу, окремі частини (племена) якої в результаті масових міграцій розселилися від Ірландії до Туреччини. Історичним кельтам була притаманна латенська архео-

логічна культура. Поступово в історіографії утвердилося уявлення про кельтів як про «передвісників» єдиної Європи та прогресивний культурний авангард західної цивілізації (ця ідея вплинула на вивчення східних кельтів у країнах «соціалістичного табору»). Дише в останні десятиліття намітився відхід від радикальних точок зору, який виявляється в пошуках зваженого підходу до вивчення етнокультурного розвитку східної частини Європи, який би враховував роль як прибулих, так і автохтонних компонентів.

В основу етнологічного дослідження к.і.н., доцента кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету ім. Т.Шевченка Геннадія Казакевича покладене уявлення про етнічну групу, яка є дійовою особою історичного процесу. Дана книга є логічним продовженням його попередніх монографій: «Кельти: традиційна культура та соціальні інститути» (Київ, 2006), «Відгомін карників: військові традиції давніх кельтів на землях України IV – I ст. до н. е.» (Київ, 2008), «Кельти на землях України: археологічна, мовна та культурна спадщина» (Київ, 2010).

У монографії здійснено спробу дати відповідь та три ключові питання:

1. Яку реальність слід мати на увазі, говорячи про «східних кельтів» і якою мірою вони відрізнялися від своїх родичів на заході Європи? Для відповіді на це питання були розглянуті концепції етногенезу кельтів, поданий порівняльний аналіз відомостей щодо соціальної організації та світоглядних уявлень у західній та східній частинах кельтського ареалу.

2. Яким чином функціонував механізм кельтських міграцій і як насправді виглядала взаємодія прибулих і автохтонних груп населення на територіях, занятих кельтами? Інформація писемних та археологічних джерел була проаналізована з точки зору соціальної антропології та сучасних методологічних підходів до вивчення етнічних явищ.

3. Як можна охарактеризувати вплив кельтської культури на розвиток тих регіонів Східної Європи, де про перебування власне історичних кельтів практично не залишилось згадок? На це питання автор дав відповідь за допомогою класичного методу зіставлення інформації писемних джерел, свідчень мовознавства й археології.

У монографії відзначений факт наявності кельто-слов'янських паралелей у фольклорі та обрядовості. Так, за автором, в українському

фольклорі гіпотетичні кельтські риси особливо відчутні в усних переказах Закарпаття, зокрема, у легендах про Поган-Дівча та князя Лаборця. Поява кельтських мотивів у місцевому фольклорі пояснюється ученим довготривалим перебуванням у Верхньому Потиссі кельтів та їхнім впливом на розвиток місцевої культури. Ним припускається, що під час міграції готів та інших германських племен у Північне Причорномор'я на територію сучасної України потрапили певні нащадки кельтського населення Центральної Європи. Саме цим, на думку автора, пояснюється поява серед матеріалів деяких могильників черняхівської культури у Подністров'ї морфотипів, близьких центральноєвропейським кельтам, а також раптове виникнення у Причорномор'я кельтомовних етнонімів: *Celtae*, *Voisci*, *Itimari* тощо. Водночас, Г. Казакевич підкреслив той факт, що немає жодних підстав стверджувати про якісь масштабні переселення нащадків кельтів із римських провінцій, як це прийнято робити у межах так званої кельтської теорії походження Київської Русі.

Монографія написана на багатій джерельній базі, містить важливі висновки в буде корисною для етнологів, істориків, археологів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, всіх, хто цікавиться історичним минулим кельтських народів.

Moysey Antony. REVIEW OF THE MONOGRAPHY G. Kazakevich Eastern Celts: Culture, Identity, Historiographical Constructions / Gennady Kazakevich. – Kyiv-Vinnitsia LLC "Nilan-Ltd", 2015. – 358 p.

The monography considers a wide range of issues related to the location of the ancient Celts in the Carpathian-Balkan region and Eastern Europe. It characterizes the impact of socio-cultural and politico-ideological intentions of the modern era on scientific concepts of the Celtic nations. There has been reconstructed the participation of the Celts in the process of ethnic and cultural interaction with the tribes and peoples who lived in ancient times in Southeastern Europe. Particular attention is paid to the stay of ancient Celts on lands of the modern Ukraine, as well as the probability of contact of the Celts with the Slavs.

Keywords: Celts, Carpathian-Balkan region, Eastern Europe, barbaric civilization, La Tène culture, hiking Balkan, Celtic reminiscences.